

Публічні бібліотеки Києва в системі розвитку краєзнавства

У 2002 році на виконання Указу Президента урядом була затверджена «Програма розвитку краєзнавства на період до 2010 року» (Постанова КМУ від 10.06.2002 р. № 389). Положення програми дали потужний поштовх для розвитку бібліотечного краєзнавства. Сьогодні практично кожна публічна бібліотека міста Києва одним з пріоритетних напрямів своєї роботи вважає краєзнавство. Адже саме краєзнавча діяльність дозволяє виділити бібліотеку з числа схожих, зробити її унікальною, особливою. Систематична робота по збору і зберіганню краєзнавчої інформації, інформаційному забезпеченню краєзнавства, організації обслуговування користувачів на основі нових інформаційних технологій перетворюють бібліотеки в краєзнавчі центри територіальних громад міста.

Організаційно краєзнавча діяльність бібліотек регламентується Положенням про краєзнавчу роботу бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України (наказ Міністерства культури і мистецтв України № 314 від 11.06.96 р.). Укази Президента України «Про заходи щодо підтримки краєзнавчого руху в Україні на період до 2010 року (2001 р.) і «Про забезпечення підготовки і випуску багатотомного енциклопедичного видання «Звід пам'яток історії і культури України» (2001 р.) свідчить про державну підтримку справи збереження, вивчення та популяризації історико-культурної спадщини народу.

Об'єм краєзнавчої інформації, інтерес до неї неухильно росте. Адже не можна пізнати історії всієї держави, не знаючи минулого і сьогодення своєї малої батьківщини, землі, де народилися і виросли. Можна з упевненістю сказати, що той, хто знає історію Києва, знає історію України.

Сьогодні перед користувачами гостро стоїть проблема орієнтації в інформаційному потоці. Саме тому на бібліотеки лягає завдання не просто збору і зберігання краєзнавчих документів, але й інформаційного забезпечення краєзнавства. Складові бібліотечного краєзнавства потребують наповнення іншим сенсом і змістом у зв'язку з новими умовами існування бібліотек і новими інформаційними технологіями.

Краєзнавчий аспект завжди був присутній в усіх напрямках діяльності бібліотек. З часу переходу публічних бібліотек на фінансове утримання органів місцевого самоврядування краєзнавство стало домінуючим напрямом їх діяльності. Розширення повноважень та ускладнення діяльності органів місцевої влади в процесі вирішення важливих проблем територіальної громади потребують побудови ефективної системи бібліотечно-інформаційного забезпечення. Публічні бібліотеки через

загальнодоступність, універсальність ресурсів, продуктів і послуг, кадровий потенціал, максимальну наближеність до місцевого населення, багатофункціональність своєї діяльності є основним соціальним інститутом, здатним повно й оперативно задовольняти інформаційні потреби і місцевої влади, і місцевої громади. Насамперед, з питань, що стосуються життєдіяльності територіальної спільноти.

Зараз звичною стала картина, коли користувачі запрошують телефони соціальної служби району, склад держадміністрації, години прийому її підрозділів, адреси спеціалізованих шкіл, місць відпочинку або цікавляться інформацією щодо набуття нової спеціальності. Тому вагому частину інформаційних ресурсів бібліотек краєзнавчого характеру складають документи з питань місцевого самоврядування та організації життєдіяльності місцевого співтовариства.

За підсумками засідання круглого столу, що відбувся у Публічній бібліотеці імені Лесі Українки у травні 2009 року і був присвячений питанням взаємодії влади, бібліотек і громади, місцеві органи самоврядування не приділяють належної уваги цьому питанню. Жодна з центральних районних бібліотек не має повноцінної інформаційної бази документів, що стосуються життєдіяльності місцевої громади. Вирішити проблему знову ж можливо шляхом прийняття органами місцевого влади рішення або постанови, що зобов'язала би підприємства, установи, організації, незалежно від форм власності і відомчої належності, громадян, що здійснюють свою діяльність на території району, надавати документовану інформацію у центральну районну бібліотеку.

Скоріше є не виключенням, а правилом, що сьогодні більшість творів київських письменників видаються накладом 500-1000 примірників. Переважна кількість таких видань розпорошується по приватних колекціях, не потрапляючи у фонди бібліотек і цим самим позбавляє великий загаль читачів права доступу до них. А держава втрачає цінні культурні надбання. Прийняття міською владою рішення, що зобов'язало би видавництва різних форм власності передавати у фонди Публічної бібліотеки імені Лесі Українки обов'язковий місцевий примірник документів, водночас вирішило би цю болючу проблему. Сприяла би вирішенню проблеми і організація регіональної «Бібліотечної серії».

Аналіз складу літератури в типологічному аспекті показує, що основу краєзнавчого фонду складають довідкова та художня література про Київ в цілому та його місцевості. Краєзнавчий фонд науково-популярної літератури складають документи, що висвітлюють історію, соціально-економічні та екологічні аспекти життєдіяльності столиці.

Фонди краєзнавчих документів публічних бібліотек Києва представлені традиційними та електронними виданнями. Зберігають бібліотеки немало раритетних видань. У фондах відділу краєзнавчої літератури та бібліографії Публічної бібліотеки імені Лесі Українки є рідкісні видання з історії Києва та України 1847, 1868, 1886, 1888, 1900, 1903, 1905, 1907, 1913, 1914, 1916 років (Закревский Н. Описание Киева,

1868; Захарченко М. Київ тепер і прежде, 1888; Київ та його околиця в історії і пам'ятках, 1926 та ін.). У бібліотеці Деміївська ЦБС Голосіївського району можна ознайомитись з альбомом листівок з видами дореволюційного Києва, що був подарований бібліотеці її користувачем. До того ж сьогодні кожна бібліотека Києва має електронні локальні видання краєзнавчого характеру. До прикладу, компакт-диск «Київ. Історична енциклопедія з найдавніших часів до 17 століття» (К., 2000) має кожна публічна бібліотека Києва.

Основними джерелами надходження документів краєзнавчої тематики є централізоване комплектування бібліотек міста (за кошти міського бюджету), придбання та передплата регіональних видань (переважно за кошти районних бюджетів), подарунки від благодійників та користувачів. Доповненням до фонду краєзнавчих документів є самостійно зібрані та створені інформаційні ресурси: конволюти, інформ-досьє, інформаційні стенди, різноманітні інформаційно-бібліографічні посібники, краєзнавчі дослідження і розвідки працівників та користувачів бібліотек, краєзнавчі сторінки сайтів бібліотек, що вміщують великий фактографічний матеріал з різних аспектів життя Києва.

Із появою у бібліотеках доступу до ресурсів мережі Інтернет багато матеріалів стають доступними в найширшому сенсі і мають право розглядатися як частина краєзнавчих інформаційних ресурсів.

Система довідково-бібліографічного апарату з питань краєзнавства представлена у публічних бібліотеках Києва традиційними картотеками та електронними базами даних.

Сьогодні зростає попит на краєзнавчу бібліографічну інформацію, поширювану в електронній формі, у вигляді окремих каталогів або фрагментів баз даних.

З 1992 року створений і систематично поповнюється електронний каталог Публічної бібліотеки імені Лесі Українки. Доступ в мережі Інтернет: <http://212.1.70.66:8991/F>. На час написання статті каталог вміщує близько 20 тис. записів документів, що розкривають історію і сьогодення Києва. Велику частину записів введено в електронний каталог відділом краєзнавчої літератури та бібліографії, фонд якого становить близько 12 тис. документів на традиційних та електронних носіях інформації.

Створені і постійно поповнюються електронні краєзнавчі бази даних. Звичайно, при формуванні електронних баз даних районними централізованими бібліотечними системами найбільше уваги приділяється повноті відображення матеріалів місцевого друку та про район. До прикладу, краєзнавча електронна база даних ЦБС Голосіївського району вміщує близько 4000 записів. Проте, ці ресурси особливо цінні тоді, коли вони знаходяться у Всесвітній електронній мережі, що дозволяє забезпечити цілодобовий доступ до відомостей про наявність у бібліотеці краєзнавчих документів. Сьогодні ми це добре усвідомлюємо і цього прагнемо. Але із-за багатьох об'єктивних і

суб'єктивних причин, зумовлених, передусім, недостатнім фінансовим і кадровим забезпеченням, центральні районні бібліотеки Києва поки ще не мають такої можливості. Частково краєзнавча інформація відображена на сайтах ЦРБ Голосіївського (<http://www.gcls.iatp.org.ua/>), Дарницького (<http://www.darnitsa.libs.kiev.ua>), Деснянського (<http://desna.bib.kiev.ua/>), Печерського (<http://www.libss.kiev.ua/>), Оболонського (<http://ocls.kyivlibs.org.ua/>) та Шевченківського (<http://shevcbs.kiev.ua/>) районів.

В подальшому об'єднання краєзнавчих електронних баз даних в єдину мережу дасть можливість створити єдиний краєзнавчий банк даних, а користувачам - з будь-якої бази відібрати необхідну інформацію. Звичайно, створення ефективної зведеної електронної пошукової системи вимагає методично-технічного забезпечення робіт, координації, супроводу, підтримки користувачів, створення систем передачі, експортування даних з електронних баз. Із-за практичної відсутності у публічних бібліотеках належного кадрового забезпечення сьогодні це є досить серйозною проблемою.

В традиційних краєзнавчих картотеках, що ведуться кожною публічною бібліотекою Києва, застосовуються топографічні, персональні та тематичні рубрики в межах кожного розділу. Виділяються назви історичних місцевостей Києва і районів, промислових підприємств, медичних установ, навчальних закладів, пам'ятних місць, імена видатних особистостей - уродженців Києва, історичних осіб, життя яких пов'язане з Києвом, керівників столичної влади, меценатів Києва, письменників та митців. Самостійною картотекою або у структурі краєзнавчої картотеки виділяється розділ «... район на сторінках преси».

Краєзнавчі картотеки доповнюються тематичними. Наприклад, у ЦБС Подільського району з 2001 року ведеться тематична картотека «Поділ у творах художньої літератури та образотворчого мистецтва». На сьогодні включає близько 700 записів. Тематична картотека «Рідного міста співці» (Київ у художніх творах) сформована в ЦБС Дарницького району. Надзвичайно велике значення в оперативному задоволенні запитів краєзнавчої тематики має архів виконаних тематичних та фактографічних довідок.

Інформаційна краєзнавча робота кожної бібліотеки починається з її інформаційної зони. У публічних бібліотеках Києва це куточки, стенди, стелажі, що містять відомості про бібліотеку, послуги, що вона надає, об'яви та вітання зі святами, днями народження активних користувачів, акціями, що відбуваються у місті та районі. Розміщують бібліотеки адреси ділових контактів в районі та місті, подають інформацію про людей, іменами яких славиться район, телефони соціальної служби, склад держадміністрації, години прийому її підрозділів, адреси спеціалізованих шкіл, місць відпочинку і т.п.

Велика увага приділяється інформаційному забезпеченню органів влади. Щотижня для управлінського апарату районних

держадміністрацій надсилається краєзнавча інформація за різними темами. Готуються повнотекстові довідки, підбірки документів за запитами, ксерокопії різних публікацій. Надається інформація в режимі «Запитання – відповідь». Систематично у кожному районі видаються інформаційно-бібліографічні бюлетені «...район на сторінках преси».

На сайті Публічної бібліотеки імені Лесі Українки працівники відділу краєзнавчої літератури та бібліографії постійно поповнюють інформаційний блок "Столиця", що висвітлює поточну діяльність Київської міської держадміністрації в плані соціальної підтримки і захисту населення.

Оглядово-аналітична інформація представлена у формі прес-дайджеста матеріалів українських періодичних видань (газет і журналів): "Вечірній Київ", "Столичные новости", "День", "Факты", "Дзеркало тижня", "Хрещатик", "Київ на долонях", "Янус-нерухомість", "Киевские ведомости", "Людина і світ", "Кієвський телеграф", "Україна", "Сегодня", "Столиця". Також відділ систематично видає бібліографічний бюлетень «Київ», що передається в усі центральні районні бібліотеки Києва.

Бібліографи ЦБС готують дайджести, експрес-інформації з актуальних соціальних питань, конкретизують та опрацьовують матеріали для пам'яток "Як отримати субсидію", "Що необхідно для оформлення пенсії", «Нові соціальні пільги», «Навчання за кордоном» та ін.

У центральних районних бібліотеках до послуг користувачів тематичні папки «Депутати районної Ради», «Депутати Київської міської Ради». До чергових виборів готуються папки-досьє на кандидатів у депутати «Вибираємо майбутнє».

Бібліотеками Києва видано велику кількість інформаційно-бібліографічних посібників, присвячених окремим місцевостям, святиням, культовим спорудам і релігійним діячам, жінкам, чий імена увійшли в історію Києва, меценатам і благодійникам усіх часів, видатним діячам у галузі медицини, освіти, науки і т.п.

Загальносистемні Дні краєзнавства традиційно проводяться бібліотеками напередодні Дня Києва. Ця надзвичайно дієва комплексна форма інформаційної роботи користується популярністю у різних груп користувачів. При відзначенні ювілейних дат, пов'язаних з історією окремих районів Києва, Дні краєзнавства входять у програму загальнорайонних святкувань. До прикладу, День краєзнавства "Відомі адреси на карті Шевченківського району", що провела бібліотека ім. М. Костомарова, був присвячений 70-річчю Шевченківського району.

Під час загальносистемного Дня краєзнавства «Культурне дерево світу з київського коріння» (ЦБС Солом'янського району) користувачам була представлена інформація про видатних особистостей світової культури, уродженців Києва С. Лифаря, О. Вертинського, Р. Глієра, І. Сікорського, В. Горовиця, М. Бердяєва, М. Булгакова, К. Малевича, М. Носова, В. Некрасова, висвітлено тему «Світовий кінематограф з київських вулиць».

Дні інформації проводяться на актуальні теми сьогодення. Превалює тема екології, народознавства та мистецтвознавства.

2008 рік було оголошено Роком туризму і курортів в Україні. Бібліотеки спробували поєднати краєзнавчу діяльність з туристичною. В ЦБС Солом'янського району було оголошено загальносистемний конкурс туристичних маршрутів «Київські меридіани туристичної феєрії». Кожна бібліотека розробила свій туристично-краєзнавчий маршрут по Києву чи Солом'янці, за якими проводилися заочні подорожі. Відповідно до специфіки роботи бібліотеками обиралися маршрути: екологічний, історичний, меморіально-мистецький, ландшафтно-дендрологічні заповідні місця і т.д. Переважна кількість бібліотек Києва активно включилася в роботу по розробці та виданню інформаційно-краєзнавчих путівників. Туристичні маршрути по своїх місцевостях розробили бібліотеки Дніпровського району («Гоголівськими шляхами Києва»), Голосіївського району («Краєзнавча мандрівка Теремками», «Вулицями стародавнього Києва»), Деснянського району («Мандруємо вулицями Троєщини»). Цикл біобібліографічних путівників «Вулиці Подолу пам'ятають» підготовлено та видано бібліотеками ЦБС Подільського району. Бібліотеки Святошинського району підготували прес-дос'є «Український туризм».

Краєзнавча діяльність київських бібліотек здійснюється у взаємодії з іншими закладами та громадськими організаціями, що ведуть професійну краєзнавчу діяльність.

Бібліотеки ЦБС Голосіївського району співпрацюють з Музеєм архітектури і побуту України, що знаходиться на території цього району. З Музеєм історії Києва співпрацюють бібліотеки ЦБС Деснянського району. В рамках співпраці відбуваються презентації книг наукових співробітників музею. Спільно з громадськими організаціями цього району бібліотеки ініціювали та провели засідання круглого столу «Проблеми екології Києва та Деснянського району». А телевізійний канал «Глас» надав бібліотекам зі своїх архівів кіно-фото документи для проведення віртуальних подорожей «Імена меценатів на мапі Києва». Часто до проведення масових заходів у бібліотеки району запрошуються працівники музею українського народного декоративного мистецтва. Партнерами у краєзнавчій діяльності бібліотек Святошинського району є музей Олеса Гончара та Молодіжний туристичний клуб району.

Бібліотеки Шевченківського району до проведення краєзнавчих заходів запрошують працівників Будинку дитячої творчості району. Допомагає бібліотекам району співпраця з державним архівом м. Києва.

Київська міська організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, що знаходиться у Печерському районі, є надійним партнером бібліотек у проведенні краєзнавчих акцій, систематично презентує бібліотекам своє видання «Київ. Роки, події, люди».

У проведенні краєзнавчих заходів бібліотекам Подільського району допомагають дружні зв'язки з працівниками музею Булгакова та музею Однієї вулиці. Частими гостями київських бібліотек є члени організованого «Русским собранием» клубу «Київські таємниці».

Любительські об'єднання користувачів бібліотек, які цікавляться історією столиці України, займають гідне місце в системі розвитку краєзнавства. Уже багато років поспіль плідно працює клуб шанувальників старого Києва у бібліотеці ім. В.Чкалова ЦБС Солом'янського району. Групи за інтересами «Киянин», «Я – українець», «Родень», «Український рік», «Україна козацька», «Дивоцвіт» об'єднують любителів історії Києва, користувачів бібліотек Дарницького району. З 2005 року при ЦРБ №141 ЦБС Деснянського району працює краєзнавчий клуб «З любов'ю до рідного краю». У роботі клубу беруть участь письменник Петро Засенко та поетка Леся Мудрак, екскурсоводи, ветерани, кінознавці.

Успіхом у мешканців Голосіївського району користуються засідання клубу «Радість» при бібліотеці ім. М.Стельмаха. У колі зацікавлених однодумців мають змогу демонструвати свої таланти поети, художники, співаки та музиканти. Діляться з молоддю згадками про пережите ветерани війни та праці. У рамках клубу відбуваються презентації поетичних збірок поетів, які проживають у районі.

При Центральній районній бібліотеці ім. М.Некрасова Голосіївського району впродовж багатьох років працює Інтелектуальний молодіжний лекторій. Ведучим лекторію є відомий письменник, тележурналіст, редактор журналу «Искатель на Украине» Андрій Дмитрук. Стимуляція інтересу читачів до краєзнавчої інформації, з подальшою передачею знань про рідне місто - мета краєзнавчого клубу педагогів, що працює при бібліотеці ім. М.Костомарова Шевченківського району.

В бібліотеці ім. О.Вишні ЦБС Печерського району працює клуб «Вікторія» В програмі засідань клубу багато уваги приділяється краєзнавчому аспекту, зокрема, темі видатних жінок-киянок.

Бібліотеки сприяють реалізації творчого потенціалу користувачів не тільки організацією діяльності клубів та груп за інтересами. У багатьох приміщеннях київських книгозбірень відкриваються мистецькі галереї, де експонуються художні полотна та фотографії як професійних майстрів, так і художників-аматорів. Постійнодіюча картинна галерея працює у відділі мистецтв Публічної бібліотеки імені Лесі Українки. Щоразу нові майстри пензля виставляють свої роботи у галереї «Образ» бібліотеки мистецтв Печерського району. До дня Києва тут відбулася виставка акварелі київських художників «Київський вернісаж». Постійно експонуються виставки відомих і молодих київських художників, творчі роботи талановитих школярів місцевих шкіл у художній галереї «Зустріч», що відкрита у бібліотеці ім. М. Стельмаха ЦБС Голосіївського району. З виставкою вишитих краєвидів Києва усі бажаючі можуть ознайомитись у бібліотеках ім. М. Реріха та О. Новикова-Прибоя

Солом'янського району. Тільки за останні три роки у бібліотеці ім. М. Бажана Солом'янського району експонувалося 19 художніх виставок як професійних художників, так і художників-аматорів.

В оформленні інтер'єру багатьох київських бібліотек використані фото-роботи «Київ та кияни очима наших користувачів», малюнки та аплікації «Київ та кияни очима дітей». У бібліотеці імені В. Маяковського ЦБС Дніпровського району зібрана та розміщена у вестибюлі бібліотеки колекція фотопортретів знаменитих мешканців Русанівки.

Етнографічне краєзнавство представлене у бібліотеках циклами народознавчих заходів з метою ознайомлення користувачів зі святами, звичаями, традиціями, народними промислами Київщини. Цікавими є виставки робіт із солоного тіста, колекції народних ляльок-оберегів, писанок, кераміки, флористичних композицій, виготовлених руками користувачів. В деяких бібліотеках відкриті етнографічні кімнати, де зібрані старовинні рушники, український одяг, предмети щоденного вжитку. У Деміївській бібліотеці ЦБС Голосіївського району відкрита виставка зразків Трипільської кераміки – глиняні копії з розписами трипільських орнаментів VI-V тисячоліття до н.е. Цю унікальну колекцію подарувала бібліотеці громадська організація «Коло-Ра». Бібліотека №115 для дітей ЦБС Деснянського району організували виставку-аукціон дитячих робіт студії «Троєшки» (трипільська культура). Гроші, виручені від продажу робіт, передані у фонд дитячого садочку дітей-інвалідів.

Минулого року у ЦБС Голосіївського району започатковано інноваційний проект з популяризації традиційного українського рукоділля – вишивання.

Бібліотеки ініціюють творчість мешканців районів, допомагаючи їм презентувати свою творчість. Так, за власної ініціативи та партнерських зв'язків працівників бібліотеки ім. В. Чкалова Солом'янського району зібрана, упорядкована та видана збірка поезій користувачів бібліотеки під назвою «Коли співає душа...». Нині аналогічну збірку готує бібліотека імені О. Новикова-Прибоя. За підтримки громадського фонду Андрія Первозванного бібліотеками Печерського району видано п'ять випусків збірника поезії «Печерськом славиться столиця», до яких увійшли поетичні твори школярів та вчителів району, користувачів бібліотек. Віртуальні презентації творчості своїх користувачів виставляють на веб-сайтах бібліотек.

Досліджуючи історію київських місцевостей, працівники бібліотек проводять власні краєзнавчі пошуки. Записують розповіді старожилів, звертаються у архіви. Найбільшою мірою меморіальний аспект краєзнавчої діяльності бібліотек проявився з початком перейменування вулиць Києва, повернення їм історичних назв. Користувачів цікавить походження назв вулиць, парків, скверів, узвозів, а також відомості про особистостей, іменами яких названі вулиці міста.

У ЦБС Солом'янського району було проведено конкурс на кращі краєзнавчі нариси «Наші вулиці вам розкажуть». Основна вимога -

видання мали вміщувати історичну довідку і соціально-ділову інформацію. Таким чином, силами працівників бібліотек підготовлено та видано 15 бібліографічних видань вищеназваної серії. Вийшла низка інформаційно-бібліографічних видань із серії «Їх імена в назвах вулиць району» в ЦБС Дніпровського та Святошинського районів, із серії «Історія однієї місцевості» - в ЦБС Голосіївського району, із серії «Історія однієї вулиці» – в ЦБС Шевченківського району. Видання містять витяги з першоджерел, цікаву фактографічну інформацію. Працівниками ЦБС Дарницького району підготовлено інформ-досьє «Вулиці Дарницького району», що містить повний перелік вулиць району, історію їх виникнення та походження назв.

Все частіше наші бібліографи “замахуються” на фундаментальні бібліографічні праці, що відображають краєзнавчі документи у великій мірі ретроспекції і глибини представлення матеріалу. До таких видань можна віднести виданий силами працівників ЦБС Солом’янського району довідник мешканця «Солом’янка: інформація для всіх», ретроспективний бібліографічний покажчик «Дорога довжиною в двадцятиліття» (до 70-річчя Деснянського району м. Києва), краєзнавчий довідник «З глибини століть – у сьогодення» про історію та сьогодення Деснянського району (виданий і перевиданий з доповненням), бібліографічний довідник «Письменники Києва та Київщини».

Фундаментальний бібліографічний покажчик «Образ ніжності святої» (Поділ у творах художньої літератури та образотворчого мистецтва) видано силами працівників ЦБС Подільського району м. Києва. Анотоване видання, що вміщує 435 записів про книги, публікації у збірниках та періодичних виданнях і подає художній портрет Подолу, присвячене 80-річчю започаткування органів місцевого самоврядування. Систематично-тематичне розташування матеріалу зручне для використання, а в кожній рубриці витримано жанровий добір інформації. Публічні бібліотеки Києва у своїй більшості мають поважний вік. Кожна бібліотека має свою задокументовану історію. Майже всі бібліотеки зберігають документи, що поклали початок їх діяльності: перші інвентарні книги, відомості про перші документи, що започаткували книжкові зібрання. Бережливо збирають і зберігають інформацію про визначних особистостей, іменами яких названі бібліотеки. Таким документам виділяються спеціальні вітрини, стенди, куточки. Бібліотеки зберігають та доносять до користувачів інформацію про своїх шанованих гостей, колекції подарованих книг з автографами їх авторів.

У відділі мистецтв Публічної бібліотеки імені Лесі Українки зберігається безцінне книжкове зібрання нашого співвітчизника-українця, киянина Сергія Михайловича Лифаря. Колекція налічує 817 одиниць зберігання. І це лише невелика частина великої бібліотеки, яку він збирав упродовж усього життя. На сайті бібліотеки http://lucl.lucl.kiev.ua/muzey/muzey_enter.html виставлена віртуальна експозиція, що повністю присвячена цій книжковій колекції.

Бібліотекою видано також каталог «Книжкова колекція Сержа Лифаря» (К., 2006. - 72 с.: іл.).

У бібліотеці №15 Голосіївського району 5 років діє Грінінська вітальня, де збираються поціновувачі творчості Олександра Гріна. Олександр Верхман, душеналазник Ніни Грін передав частину архівів сім'ї Грін до фондів бібліотеки.

Активізувалась робота бібліотек по відновленню історії їх створення. В результаті пошукових робіт бібліотекарів у архівах встановлені дати заснування багатьох київських книгозбірень. Наразі щоденною клопіткою роботою в архівах досліджується історія створення та розвитку Публічної бібліотеки імені Лесі Українки. Ця науково-пошукова робота дасть змогу в контексті розвитку головної міської бібліотеки висвітлити історію становлення усіх публічних бібліотек Києва.

На основі документів, що розкривають історію бібліотек, сучасне становище, послуги, що надають населенню, створюються електронні презентації. Створено і записано компакт-диск «Центральна районна бібліотека ім. М. О. Некрасова.: історія і сучасність» (Голосіївський район), підготовлені електронні презентації бібліотек Оболонського району. Презентацію творчості Анни Ахматової, зокрема київського періоду життя, а також презентацію бібліотеки її імені проведено працівниками ЦБС Оболонського району в рамках загальноміського святкування 120-річчя видатної поетеси у Національній філармонії України. Електронні презентації «Поділ в історії Києва» та «Шляхом Ярослава Мудрого» проводять на різних заходах працівники бібліотек ЦБС Подільського району.

Важливий напрям в краєзнавчій діяльності бібліотек Києва займає дозвілєво-просвітницька краєзнавча діяльність. В пошуках нових шляхів популяризації краєзнавчих матеріалів бібліотеки не рідко виходять за межі чисто бібліотечних форм. Серед них: інформаційні калейдоскопи, літературні диліжанси, літературно-екологічні круїзи, краєзнавчі турне, поетичні монтажі, виставки-хроніки, ретроспективні виставки поштових листівок і т.д. Публічні бібліотеки активно повертаються до таких призабутих форм роботи як Свято вулиці. Не менш ефективними залишаються традиційні бібліотечні форми масових заходів. Дієвою формою краєзнавчої роботи є презентація книг, пов'язаних з історією нашого міста і районів, читання, присвячені видатним людям, іменами яких названі бібліотеки.

Особливе місце відводиться заходам, присвяченим звитяжному подвигу киян у воєнні роки 1941-1945. В ознаменування 65-ої річниці Великої Перемоги публічні бібліотеки Києва взяли участь у міському конкурсі «Тобі, Перемого!» на кращу книжкову виставку для молоді. Для створення та презентації виставок використані унікальні документи та експонати періоду Великої Вітчизняної війни. Бібліотеки Дніпровського, Подільського та Шевченківського районів для організації виставок використали матеріали сімейних архівів бібліотекарів та користувачів.

Бібліотеки беруть велику участь у загальноміських та загальнорайонних святах з відзначення дат заснування районів, утворення закладів культурно-мистецького та духовного призначення. Велика краєзнавча робота проведена бібліотеками Дніпровського району на відзначення 40-річчя заснування району.

Звичайно, неможливо в одній статті описати всю багатоаспектність краєзнавчої роботи бібліотек. Багато зроблено, багато ще належить зробити. Ми звикли працювати на результат. А це – задоволення читачьких запитів, залучення нових користувачів, виховання патріотизму, любові і бережливого ставлення до рідної землі.

Стаття надрукована у журналі "Бібліотечний форум України" у третьому номері за цей рік.

У скороченому варіанті - у журналі "Бібліотечна планета" також у третьому номері за цей рік.

Опубліковано Ольга о 10:15

Мітки: краєзнавство, публічні бібліотеки Києва